

Хімічні формули речовин

Повідомлення мети уроку

Сьогодні на уроці ви зможете:

- давати визначення поняття «хімічна формула»;

- описувати якісний і кількісний склад речовини за хімічною формулою;

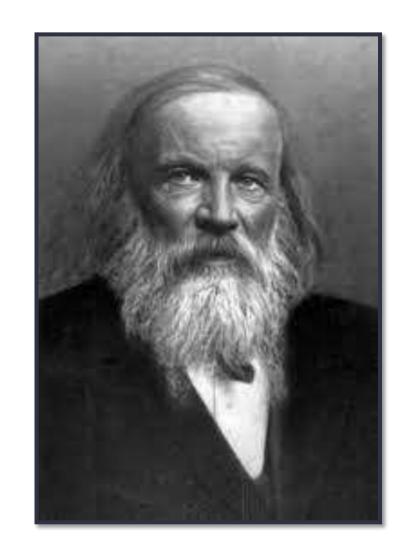
- правильно вимовляти й записувати хімічні формули речовин.

Д.І. Менделєєв зазначав, що «...хімічні формули говорять хімікові цілу історію речовини».

Чи дійсно це так?

Актуалізація опорних знань

Який елемент найпоширеніший у Всесвіті?

Який елемент найпоширеніший у земній корі?

Як називаються горизонтальні ряди періодичної системи?

На що в будові атома вказує порядковий номер елемента?

Мотивація навчальної діяльності

Чи можна за зовнішнім виглядом чи назвою речовини сказати з яких хімічних елементів вона складається?

Міжнародною мовою всіх біологів є латинська, а хіміки всіх країн можуть спілкуватись один з одним, використовуючи специфічну мову - мову хімічних формул, за допомогою яких записують склад речовин.

Вивчення нового матеріалу

Хімічна формула — це умовне позначення складу речовини за допомогою символів хімічних елементів та індексів.

H₂SO₄

<u>Індекс</u> — це цифра, яку записують унизу і праворуч від символу елемента, він показує число атомів елемента, поряд з яким він записаний.

Індекс позначає 2 атоми Гідрогену

Н2

Відсутність індексу означає 1 атом Оксигену

Формуємо поняття «Хімічна формула»

Формула показує склад однієї молекули речовини:

<u>- з яких хімічних елементів</u> складається молекула (якісний склад);

- кількість атомів кожного елемента в молекулі (кількісний склад).

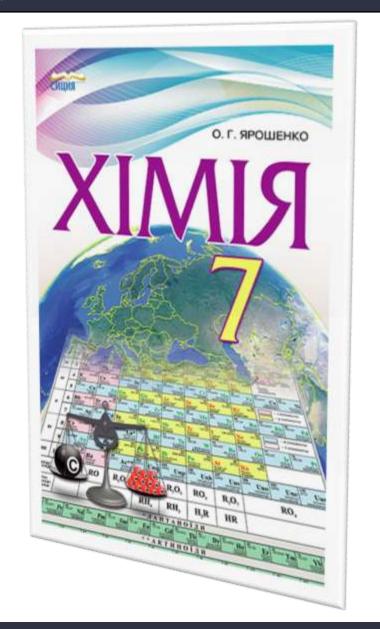

Робота з підручником

Розглянути правила вимови хімічних формул.

Формування вмінь та навичок

Визначте якісний та кількісний склад речовини за її хімічною формулою.

 Na_3PO_4

Натрій-3-пе-о-4

 $CaCl_2$

Кальцій-хлор-2

 Na_2CO_3

Натрій-2-це-о-3

 HNO_3

Аш-ен-о-3

 P_2O_5

Пе-2-о-5

Робота з формулами речовин

Якісний склад

Символ Гідрогену

Символ Оксигену

Кількісний склад

H₂O

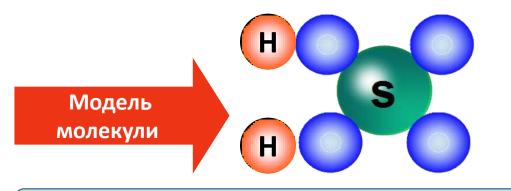
Відсутність індексу означає <u>1 атом</u> Оксигену

Індекс позначає 2 атоми Гідрогену

Розгляд хімічних знаків

Призначення хімічних формул — давати інформацію про склад молекул будь-якої речовини.

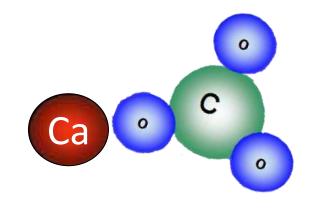

H, S, O — хімічні знаки (символи) хімічних елементів.

2, 4 — числа називаються індексами. Вони показують кількість атомів.

Наприклад, молекула крейди складається з <u>одного</u> атома Кальцію, <u>одного атома</u> Карбону та <u>трьох атомів</u> Оксигену.

Вправа «Хімічне портфоліо»

Я пропоную вам повчитися застосовувати, отримані знання. Перед вами слайд із формулами різних речовин. По черзі прочитайте їх та назвіть якісний і кількісний склад.

CaCO₃

NaNO₃

Na₂CO₃

 H_2O_2

H₂SO₄

 $C_6H_{12}O_6$

Ca(OH)₂

крейда, мармур

натрієва селітра

кальцинована сода

перекис водню

сульфатна кислота

глюкоза

гашене вапно

Піраміда Хеопса (Хуфу) – найдавніша з відомих на сьогоднішній день споруда у світі побудовано з вапняних блоків, вага кожного 2.5 тонни, а загальна їх кількість, приблизно 2.3-2.5 млн. штук. Шкільний крейда, насправді не є крейдою. Це карбонат кальцію, який виробляють з гіпсу з додаванням клею і масла для міцності крейди. На нашій планеті крейда з'явився завдяки морському мешканцеві, який називається «форамініфер». Ця істота має панцир з вапна і при відмиранні вони опускаються на океанічне дно.

Перевір свої знання

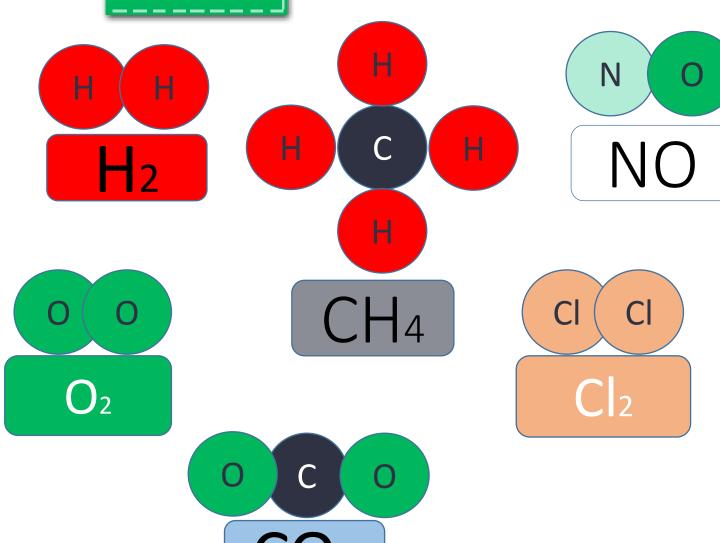
Дайте визначення хімічної формули.

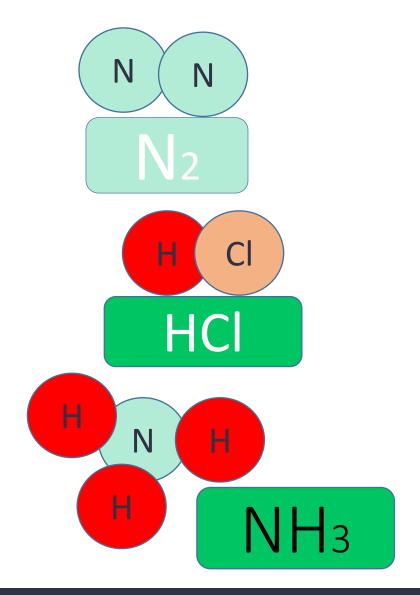
Поясніть значення індексів у хімічних формулах.

Що ви розумієте під якісним і кількісним складом речовини? Поясніть на прикладі.

Закріплення вивчених знань

Прості речои

 $O_2 H_2 N_2$

Cl₂

Складні речовини

HCI H₂O

CH₄ NH₃

Запишіть за допомогою знаків

О О Молекула кисню

Молекула водню

N N Молекула азоту

Cl Cl

Молекула хлору

0

Молекула води

Тренувальні вправи

Визначте якісний та кількісний склад даних речовин.

H₂SO₄

CuCl₂

NaOH

ZnCO₃

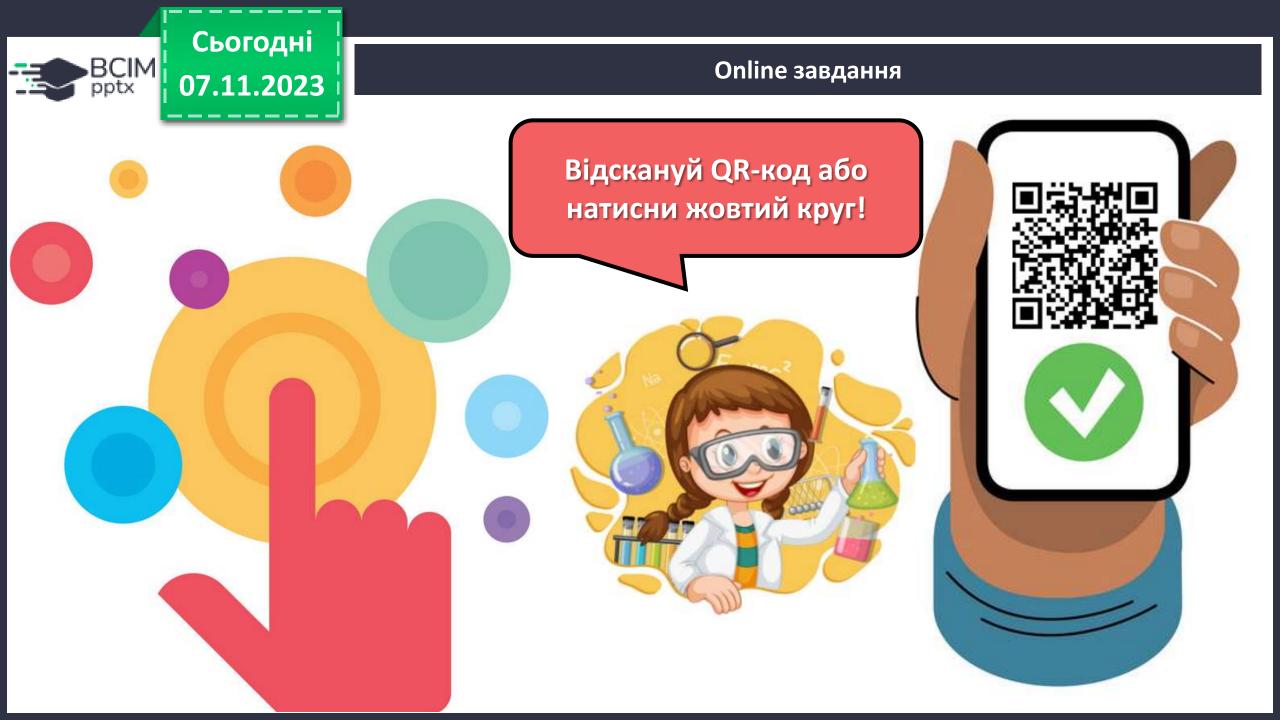
HCl

H₃PO₄

 Al_2O_3

CaSO₄

Домашнє завдання

- 1. Опрацювати параграф №13;
- 2. Виконати № 10 на стор. 64;